

Vila „Elena Luna” – Ion Popescu Voitești Comuna Bălănești, județul Gorj

Felicia Bantea

Summary

The Memorial House from Voitești village lodges on the second floor a photo-documents exhibition from the life of the geological scholar Ion Popescu Voitești and two special collections.

Résumé

La Maison Memoriale du village Voitești abrite à l'étage une exposition photo-documentaire sur la vie du géologue et deux collections: mineralogique et paleontologique.

Ne aflăm în fața unui paradox, care, prin însăși definiția lui, se regăsește dincolo de cuvinte. Unde ne sunt visătorii? Poate doar ei ar dezlega misterul acestei frumoase clădiri al cărei spirit uriaș, paradoxal, tace așteptând adierea ce să aprindă focul mornit de câteva decenii.

Puțini au auzit de marele savant geolog Ion Popescu Voitești, și mai puțini au vorbit și au scris despre opera sa și tot mai puțini suntem cei care ne oprim întru rememorare, recunoaștere, reconstrucție...

Ferită de agitația lumii moderne, aproape de capitala județului și totuși departe de grijile ei cotidiene, în zona colinară a Bălăneștilor, se remarcă, din șirul caselor de la Voiteștii din Vale, o clădire impunătoare în spatele unei porți înalte, cu acoperiș din șindrilă.

Vila „Elena-Luna Voitești” (după numele soției) a fost proiectată de renumitul arhitect Iullius Doppelreiter¹, de numele căruia se leagă cele mai frumoase clădiri din județul nostru. Casa, a cărei construcție a fost finalizată în anul 1940, a găzduit familia marelui geolog după retragerea sa la pensie în anul 1941 și până în ultima zi, 4 octombrie 1944...

Pasionat de științele naturii și îndrăgostit de școală, Ion Popescu Voitești și-a consacrat întreaga viață cercetării structurii pământului românesc. Mărturie acestei dăruiri stau cele peste 140 lucrări de specialitate și, mai ales, prelegerile

¹ Litua, Studii și Cercetări, vol. IV, Tg-Jiu, 1988, pag. 214 – 233.

de excepție aferente celor peste 40 de ani de învățământ liceal și universitar².

O casă – mai multe ipostaze

În perioada 1938-1940, când era încă profesor titular la catedra de geologie a Facultății de Științe din București și locuia împreună cu soția în casa lor din Cotroceni, Voitești a construit vila din Bălănești, în perspectiva întoarcerii pe meleagurile natale. A gândit o construcție solidă tocmai pentru a dura peste ani în diverse scopuri utile comunității locale, așa cum dezvăluie testamentul lăsat. Numai o minte vizionară putea gândi acele ipostaze, atât de utile și astăzi, după 70 de ani.

Ochiul format al arhitectului remarcă cu ușurință stilul de construcție născut din tradițiile caselor gorjene, cu scări interioare și tindă însoțită, cu balcoane sub cupole atrăgătoare, cu ziduri trainice și armonioase. Este, deci, inconfundabil stilul arhitectural „Iullius Doppelreiter”, mai ales că vestitul arhitect de origine austriacă (după tată) s-a format profesional în capitala imperiului habsburgic și a proiectat mai toate clădirile importante din oraș și județ între anii 1904 (anul stabilirii la Tg-Jiu) și 1948, anul dispariției sale³.

Profesorul vede, dincolo de pereții clădirii, acel cabinet de științele naturii unde își poate organiza cel puțin o oră deschisă pe semestru, împreună cu elevii săi. De altfel, la etajul casei memoriale sunt amenajate două încăperi ce găzduiesc expoziții foto-documentare, obiecte, piese de mobilier, etc., care au aparținut marelui geolog cât și miniexpoziții (mineralogică și paleontologică) cu exemplare spectaculoase fosile și actuale, corali, moluște, spongieri, flori de mină, eșantioane reprezentative provenite din cercetarea de teren efectuată de Voitești, de studenții și colaboratorii săi, sau din achiziții și donații ulterioare. De-a lungul șoselei principale, la distanță de câteva sute de metri de casa memorială se află, nu întâmplător, Școala Generală „Ion Popescu Voitești”.

Pentru săteanul de rând, Casa Voitești este locul unde aleargă atunci când are nevoie de consiliere medicală. Începând cu anul 1992, vila a căpătat o destinație în plus, parterul fiind preluat de Dispensarul Comunal. Cu această ocazie, muzeul a reorganizat expoziția de bază în două camere de la etajul clădirii, iar piesele mari de mobilier au fost transportate și expuse la Muzeul Arhitecturii Populare de la Curtișoara.

2 Ilie Huică, Ion Teoteoi: „I.P.Voitești, 100 de ani de la naștere”, C.C.D., Tg-Jiu, 1976, pag. 10-27.

3 Victor Stanciu : *Viața și opera profesorului I.P.Voitești*, Institutul de Arte Grafice, Cluj, 1936.

Menire

Copiii, elevii și tinerii comunei se perindă zilnic pe aleea pietruită din fața Casei Voitești. Odată ajunși la dispensar pentru nevoi curente, obțin permisiunea de a urca scara interioară și de a admira cristalele uriașe de cuarț, ametist, pirită... Vor afla curând că, ele, cristalele, vindecă, reechilibrează, rearmonizează.

Colaborarea dintre Muzeul Județean Gorj, pe de o parte și Dispensarul Comunal, Școala Generală „Ion Popescu Voitești”, Biserica Comunală, Primăria Bălănești, etc., pe de altă parte, a fost și este una de excepție.

Misiunea Casei Voitești este îndeplinită, fiind îndreptată mai ales către tinerii comunității locale, așa cum dorea ctitorul ei de geniu, care, într-un comentariu public cu tema „Cei șapte ani de-acasă”, se destăinuia:

„...sunt un dascăl vechi, care am stat în contact nemijlocit cu tineretul pe care l-am iubit din toată inima. Și tocmai grație acestei iubiri, față de mine, sufletește, elevii n-au avut nimic de ascuns...”